

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.21.387/2017/7.

A tanács tagjai:

Dr. Baka András a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Várhelyi Tamás ügyvéd

Az alperes:

alperes neve

Az alperes képviselője:

Országos Bírósági Hivatal (ügyintéző: dr. Horváth Kristóf)

A per tárgya:

bírósági jogkörben okozott kár megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél/felek:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.538/2016/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Székesfehérvári Törvényszék 26.P.20.325/2016/9.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 35.000 (azaz harmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 72.700 (azaz hetvenkétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2014. február 21-én pertársaival együtt keresetlevelet

nyújtottak be a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz (PKKB) a ... szemben devizaszerződés érvénytelenségének megállapítására. A perben a III. rendű felperes elhunyt, ezért a PKKB az eljárás félbeszakadását állapította meg. A jogutódlás megállapítását követően ugyanezen bíróság a 2015. február 10-én kelt végzésével 2014. évi XL. törvény (továbbiakban: DH2 törvény) 37. §-a alapján felhívta permegszüntetés terhével az alapper felpereseit kereseti kérelmük módosítására. Ezután az alapper felperesei a hiánypótlási felhívásnak nem tettek eleget, ezért a PKKB 2015. április 9-én kelt 3. sorszámú végzésével a pert megszüntette és kötelezte az alapper felpereseit, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 720.000 forint kereseti illetéket és az ... javára 40.640 forint perköltséget.

- [2] Az alapper felperesei a végzés perköltségre vonatkozó rendelkezésével szemben fellebbezést terjesztettek elő és a törvényszék a 45.Pkf.135.405/2015/2. számú végzésével a PKKB végzését helybenhagyta és kötelezte a fellebbező felpereseket 7.000 forint illeték megfizetésére.
- [3] A felperes az összesen 727.000 forint illetéket 2015. november 28-án megfizette. A felperes álláspontja ugyanakkor az volt, hogy az alapperben eljáró bíróságok a vonatkozó jogszabályokat tévesen alkalmazták, az alapperben eljáró elsőfokú bíróság akkor hívta fel a felpereseket keresetmódosításuk előterjesztésére, amikor a DH2 törvény szerinti elszámolás még nem állt a felek rendelkezésére.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes bírói jogkörben okozott kár megfizetésére kérte kötelezni az alperest, mert álláspontja szerint az előzményi perben a félbeszakadást követően a bíróság jogellenesen nem függesztette fel a pert az újra lajstromozást követően és úgy szüntette meg a pert, hogy emellett 720.000 forint illeték megfizetésére megalapozatlanul kötelezte. Felperes szerint összesen 727.000 forintot fizetett meg jogalkalmazási tévedés következtében kellő jogalap nélkül. Az alperes szerint a speciális jogszabályok szerint az eljáró bíróságoknak a pert fel kellett volna függeszteniük, majd olyan módon kellett volna megszüntetniük, hogy az előzetesen le nem rótt illetéket az állam viseli.
- [5] Az alperes ellenkérelmében jogalap hiányában a kereset elutasítását kérte. Az alperes szerint a felperes nem igazolta, hogy a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati eszközöket igénybe vette volna. Azon túlmenően a felperes tartozott volna igazolni azt, hogy nyilvánvalóan és kirívóan súlyos jogalkalmazási vagy jogértelmezési tévedés történt az eljáró bíróságok részéről, ez azonban nem valósult meg. Előadta azt is, hogy a felperesek kérelmet terjeszthettek volna elő az alapeljárásban az eljárás felfüggesztésére, vagy a pert megszüntető végzés érdemi rendelkezése ellen is nyújthattak volna be fellebbezést arra hivatkozással, hogy az eljárás felfüggesztésének lett volna helye. Álláspontja szerint az illeték speciális viselésének szabálya csak

a felfüggesztett perekre vonatkozik, így a felfüggesztéssel nem érintett perekben az erre vonatkozó szabály nem érvényesülhet. Alperes nem találta alaposnak a felperes másodlagos kereseti kérelmét sem, amely az illeték 10%-ra való mérséklésére irányult, mert álláspontja szerint a per megszüntetésére nem a Pp. 157. §-a, hanem a DH2 törvény 37. § (3) bekezdése alapján került megszüntetésre.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 727.000 forintot és annak járulékait és megállapította, hogy a felperesek fellebbezést nyújtottak be az alapperben született elsőfokú végzéssel szemben, amelynek nyomán a másodfokon eljáró alperes neve abban a helyzetben volt, hogy az elsőfokú bíróság végzését teljes terjedelemben felülbírálhatta, amennyiben abban jogszabálysértést észlelt volna. Ebből következően pedig a felperes jogorvoslati jogát kimerítette, így a bírósági jogkörben okozott károkért való felelősség speciális feltétele teljesült.
- [7] Az elsőfokú bíróság a per érdemét illetően megállapította, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság törvényt sértett akkor, amikor nem rendelkezett az alapper felfüggesztéséről annak ellenére, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban: DH1 törvény) 16. § (1) bekezdésében foglalt kógens szabály alapján hivatalból kellett volna felfüggesztenie az újraindult eljárást. Az elsőfokú bíróság szerint tehát akkor járt volna jogszerűen az elsőfokú bíróság szerint, ha az ügy új számra lajstromozását követően azonnal felfüggeszti az eljárást. Ha ez megtörtént volna, az alperesek nem estek volna el attól a lehetőségtől, hogy a per megszüntetése esetén az eljárás illetékét az állam viselje. Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy jogszabálysértő volt a hiánypótlási felhívás kiadása is, mert a kérdéses időpontban még nem állt a felperesek rendelkezésére az igényelt felülvizsgált elszámolás. Az elsőfokú bíróság mindezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy az eljáró bíróságok jogsértő magatartásával okozati összefüggésbe került a felperes abba a helyzetbe, hogy az illetéket meg kellett fizetnie, miközben az eljárás felfüggesztése esetében a DH2 törvény 40. § (3) bekezdése alapján az illetéket az állam viselte volna.
- [8] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 35.000 forint másodfokú perköltséget. Megállapította, hogy a le nem rótt 58.200 forint fellebbezési illetéket az alperes illetékmentessége folytán az állam viseli.
- [9] A jogerős ítélet indokolása kifejtette, hogy a felperes az alapperben jogorvoslati lehetőségét ténylegesen kimerítette. A DH1 törvény 16. § (1) bekezdése az eljárás hivatalból történő

felfüggesztését előírja, ez kógens jogszabályi rendelkezés, tehát amennyiben az alapperben az elsőfokú bíróság végzése e jogszabállyal ellentétes, úgy azt a másodfokú bíróságának a Pp. 258. § (2) bekezdése szerint a fellebbezési korlátokra tekintet nélkül hatályon kívül kellett volna helyeznie, és az elsőfokú bíróságot további eljárásra, illetve újabb határozat hozatalára kellett volna utasítani. Külön rögzítette, hogy a másodfokú bíróság maga sem tekintette úgy, hogy az elsőfokú határozatot fellebbezési korlátok között kellett volna felülbírálnia, mert a rendelkező rész nem tartalmazta a „nem fellebbezett részét nem érinti” fordulatot. Ebből az következik, hogy az alapper másodfokú bírósága teljes körű felülbírálatot végzett. Mindebből a jogerős ítélet megállapította, hogy a felperes a permegszüntető végzésnek a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését megfellebbezte és a másodfokú bíróságnak módja lett volna arra, hogy a végzés hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróságot az eljárás felfüggesztésére utasítsa, vagy a DH1 törvény 16. §-a szerint maga gondoskodjon erről. A másodfokú bíróság egyetértett a felfüggesztés elmulasztása, mint súlyos jogsértés megállapításával.

[10] A másodfokú bíróság ezen túlmenően további mulasztást is megállapított az alperes terhére. Kifejtette, hogy az alapperben a felperes a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte egyoldalú szerződésmódosításra, illetve az árfolyamrés alkalmazására figyelemmel. Ennek kapcsán rögzítette, hogy a DH1 törvény 2014. június 28-i hatálybalépés mellett kimondta az árfolyamrés alkalmazásának tisztességtelenségét, továbbá rendezte az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötések sorsát, azok jogkövetkezményeivel együtt. Megállapíthatónak találta ezért, hogy a permegszüntetés időpontjában az eredeti per érdemben okafogyottá vált, mert az érvényesíteni kívánt igények a törvény erejénél fogva az abból következő elszámolás keretei között rendeződtek. Ezen körülmények között az alapperben az elsőfokú bíróság által kibocsátott hiánypótlási felhívás megalapozatlan volt, mert az eredeti kérelem akkor sem lett volna teljesíthető, ha a felperes a hiánypótlásnak eleget tesz. Ebből következően a pert egyébként is meg kellett volna szüntetni, mivel törvényhozási úton és jogerős ítélettel végérvényesen eldőlt, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jogot és az árfolyamrést szabályozó szerződéses kikötés tisztességtelenség okán semmis.

[11] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az eljárt bíróságok ezen jogszabályi rendelkezést figyelmen kívül hagyták. Rögzítette, hogy a DH2 törvény 40. §-a és az Alaptörvény XXVIII. cikkének együttes értelmezésével a másodfokú bíróság nem juthatott volna olyan következtetésre, hogy a fogyasztónak minősülő felperes és pertársai teljes illeték fizetésére lennének kötelesek. Közben a velük lényegében azonos helyzetben lévő más fogyasztók, akik a felfüggesztett perekben nem terjesztettek elő a DH2 törvény 37. §-nak megfelelő keresetet, az illeték viselése alól mentesülnek. A másodfokú bíróság szerint tehát az alapperben eljáró másodfokú

bíróságnak a DH2 törvény 40. § (3) bekezdés megfelelő alkalmazásával kellett volna döntenie, de elmulasztotta ezt, vagyis a DH2 törvény 40. §-nak a jogszabály kontextusában történő alkalmazását az Alaptörvénnyel összhangban, ezért a felróhatóság alól ezért sem mentheti ki magát.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben érdemben a kereset elutasítását kérte a jogalap hiányára hivatkozással. Az alperes szerint egyrészt a felperes nem merítette ki előzetesen a jogorvoslati lehetőségeket és ez kizárja a bírósági jogkörben okozott kár megítélését. Másodlagosan hivatkozott arra, hogy az alapperben hozott bírósági döntés jogereje nem teszi lehetővé utólagos tartalmi felülvizsgálatot, továbbá hivatkozott arra, hogy nem történt az alperes részéről kirívóan súlyos jogalkalmazási, jogértelmezési tévedés.
- [13] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte annak helyes indokaira hivatkozással. Külön utalt arra, hogy az alperes bírósági szervezetként érdemben semmiképpen sem hivatkozhat a jogszabályok gyors változására, vagy a jogértelmezési nehézségekre.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [14] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem találta alaposnak, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [15] A Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés szerint a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:519. §-a szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Montesül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható. A 6:549. § (1) bekezdése értelmében a bíróság és az ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősségre a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség szabályait kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a kárigény a bírósági jogkörben okozott kár esetén a bírósággal, ügyészségi jogkörben okozott kár esetén a Legfőbb Ügyészséggel szemben kell érvényesíteni. A kártérítési keresetnek előfeltétele a rendes jogorvoslat kimerítése. A 6:548. § (1) bekezdése szerint közigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget akkor lehet megállapítani, ha a kárt közhatalom gyakorlásával vagy annak elmulasztásával okozták, s a kár rendes jogorvoslattal, továbbá közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti eljárásban nem volt elhárítható. A DH1 törvény 16. § (1) bekezdése szerint a

bíróság a külön törvényben meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2014. december 31. napjáig hivatalból felfüggeszti azt a peres eljárást, amelynek a tárgya részben vagy egészben a 3. § (1) bekezdése, vagy a 4. § (1) bekezdése szerinti szerződéses kikötés, illetve amely pert az ilyen szerződéses kikötésen alapuló követelés érvényesítése iránt a pénzügyi intézmény indított a fogyasztóval szemben. A bíróság a felfüggesztés tárgyában tárgyaláson kívül is határozhat. Az eljárás felfüggesztésére a Pp. 155. §-ában foglaltakat megfelelően alkalmazni kell azzal, hogy a felfüggesztést elrendelő bírósági határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. A DH2 törvény 37. § (3) bekezdése szerint ha a folyamatban lévő eljárásban a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának már nincs helye, az eljárást meg kell szüntetni, ha a fél a keresetében (viszontkeresetében) a bíróság erre irányuló hiánypótlási felhívásának kézbesítésétől számított harminc napon belül nem kéri az érvénytelen szerződés érvénytelensége, vagy részleges érvénytelensége jogkövetkezményének levonását, továbbá nem jelöli meg, hogy milyen jogkövetkezmény alkalmazását kéri. Nincs helye az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének, vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett, ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a fél a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn. A DH2 törvény 39. §-a szerint ha a DH1 törvény 16. §-a alapján felfüggesztett eljárásban a szerződés érvénytelenségének, vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet érvényesítenek, a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítani - vagy ha a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül elutasításának már nincs helye - az eljárást meg kell szüntetni, ha a fél a keresetében (viszontkeresetében) az eljárás folytatásáról szóló tájékoztatás és a hiánypótlásra szóló felhívás kézbesítésétől számított harminc napon belül a 37. § (1) bekezdésében részletezett feltételeknek megfelelő módon nem kéri az érvénytelen szerződés érvénytelensége, vagy részleges érvénytelensége jogkövetkezménye alkalmazását. Nincs helye az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelensége megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett, ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a fél a megállapítása iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn. A 40. § (3) bekezdése értelmében a per 39. § szerinti megszüntetése esetén a peres eljárás illetékét az állam viseli, ezen túlmenően mindegyik fél maga viseli saját költségeit. A (2) bekezdés szerint akkor is az állam viseli a peres eljárás illetékét - a 39. § szerinti per kivételével - ha a felperes legkésőbb az eljárás felfüggesztésének megszűnését követő első tárgyalási napon eláll a keresetétől és ennek folytán a per megszüntetésére kerül sor.

[16] A Pp. 258. § (1) bekezdése szerint ha a fellebbezéssel megtámadott végzés jogszabályt sért, a megváltoztatásához szükséges adatok

pedig nem állapíthatók meg, a másodfokú bíróság a végzést hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új határozat hozatalára utasítja. A (2) bekezdés szerint ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a pert megszüntető végzését hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróságot utasítja a per további tárgyalására és újabb határozat hozatalára.

- [17] A Kúria a kérelmet nem találta alaposnak. Az illeték megfizetése ellen a felperes nem vitatottan előterjesztett jogorvoslati kérelmet, vagyis megvalósult a Ptk. 6:548-549. §-a szerinti előfeltétel attól függetlenül, hogy önmagában a per megszüntetését a felperes nem kifogásolta. Helytállónan állapította meg a Kúria szerint a jogerős ítélet azt, hogy ezen jogorvoslati kérelem érdemben megteremtette a másodfokú bíróság (alperes neve) számára a korrekció lehetőségét, ez azonban elmaradt.
- [18] A Kúria nem találta alaposnak az alperesnek a Bszi. 6. §-ra történő hivatkozását sem. Önmagában az a rendelkezés, hogy a bíróság döntései mindenki számára kötelezőek, nem azt jelenti, hogy éppen a bírósági jogkörben okozott kár megtérítésére irányuló perben ne lehetne döntené abban a kérdésben, hogy történt-e az alapperben kirívóan súlyos jogértelmezési, jogalkalmazási tévedés vagy sem. Ellenkező értelmezés teljességgel kiüresítené, ellehetetlenítené a bírósági jogkörben okozott kár jogintézményének alkalmazását. A jelen esetben nem az alapper újratárgyalásáról, nem további jogorvoslati lehetőségről van szó, hanem annak megítéléséről, hogy történt-e a bíróság(ok) részéről olyan tévedés, amely kártérítési felelősséget keletkeztet az alperes oldalán.
- [19] A Kúria szerint az alperes a felperes irányába nyilvánvalóan nem hivatkozhat alappal vonatkozó jogszabályok, vagy a gyakorlat gyors változására, hiszen annak értelmezésére éppen a bíróságok jogosultak.
- [20] A jogerős ítélet által helybenhagyott elsőfokú ítélet a Kúria szerint jogszabálysértés nélkül, helytállónan állapította meg, hogy a hiánypótlásra felhívó végzés olyan időpontban hívta fel a felperest elszámolás csatolására, amikor annak a határideje nem járt le, illetve az úgynevezett devizahiteles törvények a felhívott jogszabályhelyek szerint olyan konstrukciót írtak elő, amelyek az illeték állam általi viselésére vonatkoztak. Az alperes részéről tehát valóban akkor jártak volna el jogszerűen, ha a jogszabály rendelkezésének megfelelően az eljárást felfüggesztik, illetve az eljárás ezt követő megszűnése esetén az állam viseli az eljárási illetéket.
- [21] Mindezekre figyelemmel a Kúria az érdemben helytálló jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, mert megállapította, hogy az alperes részéről érdemi jogértelmezési, jogalkalmazási hiba történt.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [22] 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. §, 6:548. §, 6:549. §, Pp. 258.

§ (1) és (2) bekezdése, 78. § (1) bekezdése, 275. § (3) bekezdése, 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdése, 2014. évi XXXVIII. törvény 16. § (1) bekezdése, 2014. évi XL. törvény 37. § (3) bekezdése, 39. §, 40. § (3) bekezdése

Záró rész

- [23] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el. Miután a felülvizsgálat nem vezetett eredményre, a felülvizsgálati eljárás költségeit is (felperesi képviselő munkadíját) a pervesztes felperes viseli, míg a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes illetékmentessége folytán az állam viseli.

Budapest, 2018. június 6.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző